

به نام خدا

عنوان مستند: واژه نامه تعاریف

شماره ویرایش: یک

تاریخ تصویب: ۱۳۹۸/۰۶/۰۴ در کمیته تدوین ضوابط و ۱۳۹۸/۰۶/۱۲ در هیأت مدیره

مرجع تصویب: کمیته تدوین ضوابط و هیأت مدیره

الف) رتبه‌بندی اعتباری

رتبه اعتباری، نظر شخص ثالث مستقل در زمینه توانایی و تمایل یک شخصیت حقوقی در زمینه بازپرداخت به موقع و کامل تعهداتش است. برهان، رتبه‌های اعتباری بلندمدت و کوتاه‌مدت را برای اشخاص حقوقی تعیین می‌نماید که رتبه بلندمدت، مدت زمان تا سه سال و رتبه کوتاه مدت تا یک سال را در نظر می‌گیرد. مقیاس رتبه‌بندی بلندمدت، مشتمل بر بیست درجه از AAA تا D است. AAA بالاترین کیفیت اعتباری و کمترین احتمال نکول را نشان می‌دهد؛ در حالی که D یک تعهد نکول شده است. رتبه پایین‌تر از BBB رتبه غیر سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود. رتبه کوتاه‌مدت نشان‌دهنده وضعیت نقدینگی و استعداد نکول در کوتاه‌مدت است. رتبه‌های کوتاه‌مدت به هفت درجه از A1⁺ تا C و در نهایت D تقسیم می‌شوند که A1⁺ نمایانگر بالاترین اطمینان از بازپرداخت به موقع و C نمایانگر پتانسل بالای نکول در بازپرداخت به موقع تعهدات و D نشان‌دهنده نکول است.

برهان، رتبه صکوک و تعهدات مالی خاص را با استفاده از همان نمادهایی که در رتبه‌بندی اشخاص حقوقی به کار می‌رود، تعیین می‌کند با این تفاوت که برای آن‌ها رتبه اعتباری کوتاه‌مدت تعیین نمی‌شود، چون رتبه اعتباری آن‌ها بیانگر توانایی کلی متعهد برای ایفای تعهدات مالی خود در طول عمر صکوک و تعهدات مالی خاص می‌باشد.

علائم رتبه‌بندی اعتباری بلندمدت مربوط به اشخاص حقوقی، برای رتبه‌بندی شرکت‌های بیمه نیز استفاده می‌شود و نشان‌دهنده ریسک شرکت بیمه در ایفای تعهدات بیمه‌ای خود در قبال بیمه‌گذاران است. ریسک عدم ایفای تعهدات بیمه‌ای شرکت‌های بیمه در کوتاه‌مدت رتبه‌بندی نمی‌شود و در نتیجه برای این شرکت‌ها از علائم رتبه‌بندی اعتباری کوتاه‌مدت استفاده نمی‌شود.

تعریف علائم رتبه‌های اعتباری

علائم رتبه‌بندی اعتباری بلندمدت و کوتاه‌مدت به شرح زیر تعریف می‌شوند:

رتبه‌های اعتباری کوتاه‌مدت

رتبه‌های اعتباری بلندمدت

A1+

امکان ایفای تعهدات مالی کوتاه‌مدت بسیار زیاد است و در برابر تغییر شرایط پایدار است.

A1

امکان ایفای تعهدات مالی کوتاه‌مدت زیاد است و اثرپذیری آن در برابر تغییر شرایط ناچیز است.

A2

امکان ایفای تعهدات مالی کوتاه‌مدت مناسب است ولی در برابر تغییر شرایط اثرپذیر است.

A3

امکان ایفای تعهدات مالی کوتاه‌مدت در حد قابل قبول است ولی در برابر تغییر شرایط ناپایدار است.

B

امکان ایفای به موقع تعهدات مالی کوتاه‌مدت کم است و ممکن است نقدینگی کافی برای ایفای تعهدات موجود نباشد.

C

ایفای به موقع تعهدات مالی کوتاه‌مدت با تردید جدی مواجه است.

D: تعهد نکول شده

به تعریف نکول در ادامه رجوع شود.

AAA: بالاترین کیفیت اعتباری

ظرفیت ایفای تعهد مالی در سطح عالی است و آسیب‌پذیری آن در برابر تغییر شرایط بسیار ناچیز است.

AA: کیفیت اعتباری بسیار بالا

ظرفیت ایفای تعهد مالی در سطح بسیار خوب است و آسیب‌پذیری آن در برابر تغییر شرایط بسیار کم است.

A: کیفیت اعتباری بالا

ظرفیت ایفای تعهد مالی در سطح خوب است و آسیب‌پذیری آن در برابر تغییر شرایط کم است.

BBB: کیفیت اعتباری قابل قبول

ظرفیت ایفای تعهد مالی در سطح قابل قبول است و در اثر تغییر شرایط دچار نوسان خواهد شد.

BB: سفته‌بازانه

احتمال ایفای تعهد مالی پایین‌تر از سطح قابل قبول است و در اثر تغییر شرایط دچار نوسان قابل ملاحظه خواهد شد.

B: بسیار سفته‌بازانه

احتمال ایفای تعهد مالی بسیار پایین‌تر از سطح قابل قبول است و در اثر تغییر شرایط دچار نوسان زیاد خواهد شد.

CCC: ریسک اعتباری قابل توجه

احتمال ایفای تعهد مالی ضعیف است و در شرایط نامناسب کاهش می‌یابد.

CC: ریسک اعتباری بالا

احتمال ایفای تعهدات مالی بسیار ضعیف است و در شرایط نامناسب بسیار کاهش می‌یابد.

C: ریسک اعتباری بسیار بالا

احتمال ایفای تعهدات مالی بسیار ناچیز است و در شرایط نامناسب به شدت کاهش می‌یابد.

D: تعهد نکول شده

به تعریف نکول در ادامه رجوع شود.

توضیحات:

وضعیت در پایش: وقتی رتبه اعتباری در حالت پایش (Rating Watch) قرار می‌گیرد بدان معناست که ممکن است رتبه تعیین شده تغییر یابد و اتفاق یا انحرافی به وقوع پیوسته یا خواهد پیوست که با روند مورد انتظار متفاوت است و برای هر گونه اقدام رتبه‌بندی به اطلاعات بیشتری نیاز است. در مورد رتبه‌های در پایش، برهان عبارات "مثبت"، "منفی" و "در حال وقوع" را برای نشان دادن جهت احتمالی حرکت رتبه‌بندی به کار می‌گیرد. با این حال، برهان هیچ‌گونه الزامی ندارد که در هنگام خارج کردن یک رتبه از فهرست رتبه‌های در پایش، رتبه را در همان جهت اعلام شده تغییر دهد.

دورنمای رتبه‌بندی: دورنمای رتبه اعتباری، در واقع ارزیابی برهان از روند حرکت بلندمدت رتبه را نشان می‌دهد که بر پایه رویدادها یا طرح‌های مشخصی قرار دارد که در داخل محیط کسب‌وکار موضوع رتبه‌بندی یا خارج از آن، در حال وقوع است. دورنمای رتبه‌بندی می‌تواند مثبت، پایدار یا منفی باشد.

پسوند SO: پسوند SO هنگام رتبه‌بندی اوراق بهادار ساختاریافته به رتبه اعتباری افزوده می‌شود. این پسوند مخفف واژه structured obligation است و نشان می‌دهد که رتبه اعتباری با در نظر گرفتن ساختار پشتیبانی کننده تعهد مالی که منجر به بهبود رتبه اعتباری شده است تعیین گردیده و بیانگر آن است که نوعی دارایی و/یا حمایت اعتباری شخص ثالثی، بازپرداخت بدهی و تعهدات مربوطه را پشتیبانی می‌کند.

علامت (U): در صورتی که متعهد، متقاضی رتبه‌بندی نباشد و رتبه‌بندی بر اساس اطلاعات عمومی صورت پذیرد، رتبه "بدون درخواست" (unsolicited) بوده و با حرف (U) پس از علامت رتبه‌بندی مشخص می‌شود مثلاً (BBB(U). بر خلاف رتبه‌بندی درخواست شده، جایگاه نسبی رتبه‌های درخواست نشده در طبقه خود، با علامت مثبت (+) یا منفی (-) مشخص نمی‌شوند. برای این رتبه‌ها دورنما نیز تعیین نمی‌گردد.

رتبه اعتباری SD: هنگامی که به باور برهان، متعهد به طور انتخابی برخی از تعهدات مالی خود را نکول کرده است اما پرداخت به‌موقع دیگر تعهدات مالی خود را انجام می‌دهد، از این علامت برای رتبه‌بندی اعتباری آن استفاده می‌شود.

پسوند blr: پسوند blr به رتبه تسهیلات بانکی خاصی که توسط وام‌گیرنده از یک م امکان ایفای تعهدات مالی کوتاه‌مدت زیاد است و اثرپذیری آن در برابر تغییر شرایط ناچیز است. مؤسسه مالی اخذ شده است اضافه می‌شود. این پسوند مخفف عبارت bank loan rating به معنای رتبه تسهیلات بانکی می‌باشد و بیان می‌کند که رتبه مبتنی بر کیفیت اعتباری شخص وام‌گیرنده و ساختار تامینی تسهیلات اعطایی است.

تعریف نکول

شرایط وقع نکول از نظر برهان به شرح زیر است:

- ۱- در مورد ابزار مالی یا تعهد مالی خاص، در هر یک از شرایط زیر، نکول تحقق یافته است:
 - ۱-۱- در صورتی که متعهد، تعهدات خود در خصوص اصل یا سود را به موقع ایفا نکند.
 - ۲-۱- در صورت بازآرایی بدهی سررسید شده برای جلوگیری از ورشکستگی یا نکول متعهد از جمله در شرایط زیر:
 - ۱-۲-۱- تبدیل بدهی به سهام (سهام‌الشرکه) در حالی که در قرارداد اولیه بدهی، این تبدیل پیش‌بینی نشده باشد.
 - ۲-۲-۱- استمهال، بخشش جرائم یا بازتنظیم نرخ سود.
- ۲- در مورد شخص حقوقی موضوع رتبه‌بندی، در هر یک از شرایط زیر، نکول واقع شده و رتبه اعتباری شخص حقوقی مربوطه به سطح نکول تنزل می‌یابد:
 - ۱-۲- در صورتی که حداقل یک ابزار مالی یا تعهد مالی خاص آن شخص حقوقی که توسط برهان رتبه‌بندی شده، نکول شده باشد.
 - ۲-۲- در صورتی که برهان مطلع شود که حداقل یک ابزار مالی یا تعهد مالی خاص شخص حقوقی مورد نظر که توسط موسسه رتبه‌بندی دیگری رتبه‌بندی شده است، نکول شده باشد.
 - ۲-۳- هرگونه اطلاعات موثق دیگری بدست آید که حداقل یکی از بدهی‌ها یا تعهدات مالی با اهمیت شخص حقوقی موضوع رتبه‌بندی، از جمله ضمانت اشخاص یا تعهدات مالی دیگر توسط آن، نکول شده باشد.
- ۳- در صورت وقوع هر یک از شرایط زیر در خصوص شخص موضوع رتبه‌بندی یا متعهد ابزار مالی یا تعهد مالی خاص رتبه‌بندی شده، برهان رتبه شخص، ابزار مالی یا تعهد مالی یاد شده را به سطح نکول تنزل می‌دهد:
 - ۱-۳- اعلام ورشکستگی
 - ۲-۳- انحلال یا ورود به فرایند تصفیه
 - ۳-۳- لغو مجوز فعالیت یا تأسیس از طرف مقام ذی صلاح
 - ۴-۳- تعلیق مجوز فعالیت اصلی به مدت بیش از سه ماه
 - ۵-۳- مسدود شدن بخش مهمی از دارایی‌های متعهد
- ۴- هر واقعه دیگری به غیر از موارد فوق رخ دهد و برهان را متقاعد کند که به احتمال قریب به یقین شخص حقوقی موضوع رتبه‌بندی در سررسید نسبت به پرداخت بخش با اهمیتی از اصل یا سود تعهد مالی سررسید شده خود عمل نمی‌کند یا بخش با اهمیتی از اصل یا سود سررسید شده تعهد مالی یا ابزار مالی در سررسید بموقع پرداخت نمی‌شود.
 - تبصره ۱- فرجه زمانی در نظر گرفته شده برای پرداخت، به تاریخ سررسید اضافه می‌شود تا سررسید نهایی پرداخت بدست آید. ملاک تعیین نکول، تاریخ سررسید نهایی خواهد بود. با این حال در خلال فرجه زمانی پرداخت، چنانچه برهان به این اعتقاد برسد که متعهد قادر نخواهد بود تا در زمان سررسید نهایی به تعهد مالی خود به طور کامل عمل کند، ممکن است بلافاصله نسبت به شناسایی و تخصیص رتبه نکول اقدام کند.
 - تبصره ۲- تأخیر یا عدم پرداخت مبلغی کمتر از یک در هزار مبلغ بدهی سررسید شده یا پنجاه میلیون ریال یا معادل آن هر کدام کمتر باشد، با اهمیت محسوب می‌شود.

تبصره ۳- تأخیر برابر یا کمتر از سه روز کاری در پرداخت اصل یا سود تعهد مالی نکول محسوب نمی شود.

تبصره ۴- پرداخت بموقع شخص ثالث از جمله ضامن بجای متعهد اصلی به معنای نکول تلقی نمی شود.

تبصره ۵- در صورتی که برهان با بررسی به این نتیجه برسد که تأخیر در پرداخت یا عدم پرداخت، ناشی از قوه قاهره بوده یا به دلیل اختلاف قابل قبول در تفسیر قرارداد مربوطه باشد، ممکن است رتبه شخص حقوقی و ورقه بهادار یا تعهد مالی خاص را علی رغم وقوع وقایع فوق به رتبه نکول تنزل ندهد؛ به شرط این که این شرایط در دوره کوتاهی (حداکثر بیست روز کاری) برطرف شود.

ب) درجه بندی عملکرد صندوق های سرمایه گذاری

درجه بندی عملکرد صندوق سرمایه گذاری به منظور مقایسه عملکرد (بازدهی) تعدیل شده نسبت به ریسک یک صندوق با صندوق های همتای خود است. برای این منظور، صندوق های سرمایه گذاری عضو یک گروه بر اساس شاخص عملکرد برهان مرتب شده و ۱۰٪ پایین، درجه MFR-1 یا ۱ ستاره، ۲۲/۵٪ بعدی درجه MFR-2 یا ۲ ستاره، ۳۵٪ وسط، درجه MFR-3 یا ۳ ستاره، ۲۲/۵٪ بعدی درجه MFR-4 یا ۴ ستاره و ۱۰٪ بالایی MFR-5 یا ۵ ستاره دریافت خواهند کرد. بنابراین برای درجه بندی از یک توزیع نرمال به شکل زیر پیروی می شود:

تعریف علائم درجه بندی عملکرد صندوق سرمایه گذاری به شرح جدول زیر است:

تعریف	علائم درجه بندی
عملکرد صندوق در سطح عالی ارزیابی می شود.	MFR-5 یا ★★★★★
عملکرد صندوق در سطح خوب ارزیابی می شود.	MFR-4 یا ★★★★
عملکرد صندوق در سطح متوسط ارزیابی می شود.	MFR-3 یا ★★★
عملکرد صندوق در سطح پایین تر از متوسط ارزیابی می شود.	MFR-2 یا ★★
عملکرد صندوق در سطح ضعیف ارزیابی می شود.	MFR-1 یا ★

توضیحات:

علامت (U): در صورتی که مدیر صندوق یا شخص کنترل کننده آن، متقاضی درجه بندی عملکرد نباشد و درجه بندی بر اساس اطلاعات عمومی صورت پذیرد، درجه "بدون درخواست" (unsolicited) بوده و با حرف (U) پس از علامت درجه بندی مشخص می شود مثلاً (U) MFR-2.

ج) درجه بندی کیفیت مدیریت صندوق سرمایه گذاری

رتبه بندی کیفیت مدیریت صندوق سرمایه گذاری، نشان دهنده قابلیت های مدیر صندوق در اداره صحیح صندوق و سبد سرمایه گذاری آن است. علائم مورد استفاده برای رتبه بندی کیفیت مدیریت صندوق سرمایه گذاری به شرح جدول زیر تعریف می شوند:

تعریف	علائم رتبه بندی
کیفیت مدیریت صندوق در سطح عالی ارزیابی می شود.	FMQ-5★
	FMQ-4★ ⁺
کیفیت مدیریت صندوق در سطح خوب ارزیابی می شود.	FMQ-4★
	FMQ-4★ ⁻
	FMQ-3★ ⁺
کیفیت مدیریت صندوق در سطح متوسط ارزیابی می شود.	FMQ-3★
	FMQ-3★ ⁻
	FMQ-2★ ⁺
کیفیت مدیریت صندوق در سطح پایین تر از متوسط ارزیابی می شود.	FMQ-2★
	FMQ-2★ ⁻
کیفیت مدیریت صندوق در سطح ضعیف ارزیابی می شود.	FMQ-1★

توضیحات:

وضعیت در پایش: وقتی رتبه کیفیت مدیریت در حالت پایش (Rating Watch) قرار می گیرد، بدان معناست که ممکن است رتبه تعیین شده تغییر یابد و اتفاق یا انحرافی به وقوع پیوسته یا خواهد پیوست که با روند مورد انتظار متفاوت است و برای هر گونه اقدام رتبه بندی به اطلاعات بیشتری نیاز است. در مورد رتبه های در پایش، برهان عبارات "مثبت"، "منفی" و "در حال وقوع" را برای نشان دادن جهت احتمالی حرکت رتبه بندی به کار می گیرد. با این حال، برهان هیچ گونه الزامی ندارد که در هنگام خارج کردن یک رتبه از فهرست رتبه های در پایش، رتبه را در همان جهت اعلام شده تغییر دهد.

دورنمای رتبه بندی: دورنمای رتبه کیفیت مدیریت، در واقع ارزیابی برهان از روند حرکت بلندمدت رتبه را نشان می دهد که بر پایه رویدادها یا طرح های مشخصی قرار دارد که در داخل محیط کسب و کار موضوع رتبه بندی یا خارج از آن، در حال وقوع است. دورنمای رتبه بندی می تواند مثبت، پایدار یا منفی باشد.

علامت (U): در صورتی که مدیر صندوق یا شخص کنترل کننده آن، متقاضی رتبه بندی نباشد و رتبه بندی بر اساس اطلاعات عمومی صورت پذیرد، رتبه "بدون درخواست" (unsolicited) بوده و با حرف (U) پس از علامت رتبه بندی مشخص می شود مثلاً BBB(U). بر خلاف رتبه بندی درخواست شده، جایگاه نسبی رتبه های درخواست نشده در طبقه خود، با علامت مثبت (+) یا منفی (-) مشخص نمی شوند. برای این رتبه ها دورنما نیز تعیین نمی گردد.